

Az OR-ZSE célkitűzései, modernizációs stratégiája és az Erasmus-program

A Rabbiképző Zsidó Egyetem (OR-ZSE) széles szakkínálattal rendelkező felsőoktatási intézmény, amely rabbik és kántorok mellett judaistákat, szociális munkásokat, közösségszervezőket is képez, doktori iskolát tart fenn, és újra tervezi indítani a tanárképzést is falai között. Az OR-ZSE számára kitüntetetten fontos, hogy, régi hagyományaival összhangban, jelen legyen, aktívan részt vegyen a nemzetközi tudományos élet diskurzusában.

Elődintézménye, a budapesti Rabbiképző (Landesrabbinerschule) 1877-ben nyitotta meg kapuit. A Bresloui szeminárium mintájára létrejött intézmény az ekkoriban, a XIX. század második felében Európában megszülető rabbiképző intézethálózat integráns része volt. A vendéghallgatók és vendégoktatók jelenléte, a gondolatok cseréje, a kutatási együttműködések mindennaposak voltak ekkoriban az intézmény életében. Az OR-ZSE mint születésénél fogva modern intézmény, saját hagyományai által is kötelezve, ma, a 21. századra alkalmazva, újraalkotja saját modernizációs stratégiáját.

A nemzetköziesítés kitüntetetten fontos része ennek a megújulási tervnek. Az egyetem küldetése az, hogy a magyar és magyarajkú zsidóság tudományos és szellemi központjaként működjön, legkivált a neológ (pozitív-historikus) irányzat szellemi centrumaként, amely egyszerre és egyaránt elkötelezett a zsidó hagyomány és a modernitás értékei iránt. Magas színvonalú képzést biztosít egy, a zsidó és nem zsidó közösségekben egyaránt tevékeny, új szakember-generáció számára, illetve a „zsidó tudományok” és teológia jövő tudósai számára, származásuktól, családi háttérüktől függetlenül.

Ennek a küldetésnek a teljesítéséhez a nemzetköziesítés egyfelől azzal járul hozzá, hogy megjeleníti az egyetemet a szakkínálata által lefedett tudományágak nemzetközi tudományos diskurzusában, illetve ennek révén felkészíthető egy olyan új szakember és kutatógeneráció, akiknek minden képességük és ismeretük meglesz hozzá, hogy magabiztosan eltájékozódjanak a globalizált világban. Az OR-ZSE képzési-kutatási profilja azt valószínűsíti, hogy az egyetem elsősorban az Európai Kutatási Térség tagországai és a kapcsolódó országok intézményeivel fog majd együttműködni.

Az OR-ZSE történetéből és küldetéséből következik, hogy a nemzetköziesítés stratégiája három területen induljon meg.

1. Minél aktívabb bekapcsolódás európai és tengerentúli rabbiképzők hálózatának tevékenységébe
2. Részvétel európai szinten és globálisan a zsidó tudományok szakmai diskurzusában
3. A 21. század által megkövetelt készségek mindegyikével egyként rendelkező szakemberek képzése

Erről a három, egymással rendre összekapcsolódó, célról részletesebben szólunk később, három önálló bekezdésben.

A rabbiképző intézetek a 19. században jöttek létre Európán belül és kívül egy új, akadémiai képzésforma iránti igény kielégítésére, és egyúttal azért, hogy a zsidó tudományok (Wissenschaft des Judentums) kutatási központjaiként funkcionáljanak. **Az Erasmus-**

program KA1 és KA2 alprogramjainak implementálása lehetővé fogja tenni az OR-ZSE számára, hogy partneri együttműködést alakítson ki testvérintézményeivel, megújítsa velük folytatott együttműködését.

Az ehhez a hálózathoz tartozó zsidó intézmények egy része közös világnézeti alapokon áll, más intézmények pedig a judaizmus eltérő irányzataihoz tartoznak. Így kapcsolataik jelentősége túlmutat az akadémiai együttműködés kínálta lehetőségeken, valójában a rabbiképzők együttműködése képezi manapság a zsidó világban az irányzatközi együttműködés gerincét.

A zsidó történelem, kultúra és vallás tudományos vizsgálata ma jelentős részben szekuláris egyetemeken és kutatóintézetekben zajlik. Keresztény teológiai karok szintén jelen vannak a bibliatudomány és a héber nyelvtudomány legfontosabb műhelyei között. A kutatásoknak a bibliatudománynak és a zsidó tudományoknak ebbe a szélesebb tudományos kapcsolatrendszerébe kell beleágyazódniuk, amely ugyanakkor maga is része az Európai Kutatási Térség bölcsészet és társadalomtudományi intézményhálózatának, diskurzusának, és az ezeken a tudományterületeken működő felsőoktatási intézmények közötti mobilitásból az OR-ZSE sokat profitálhat oktatási és kutatási szempontból egyaránt.

Nem csak a jövő tudósainak, de a képzéseket elvégző szakembereknek is készen kell állniuk arra, hogy megfeleljenek a 21. század globalizált világának kihívásaira, képesnek kell lenniük az élethosszig tartó tanulásra és arra, hogy jól elboldoguljanak „európai állampolgárokként”. Életbevágó jelentősége van az olyan 21. századi készségek elsajátításának, amilyen, többek között, az idegennyelv-tudás, a kultúraközi kommunikáció, a digitális készségek, a tájékozódás képessége szokatlan, ismeretlen (szöveg)környezetben, a problémamegoldás és az, hogy mindeközben új tudásra tegyünk szert. Az Erasmus „kimenő hallgatói mobilitási programja” a legalkalmasabb eszköze e készségek fejlesztésének. Mindezen felül pedig a nemzetköziesítés szélesíti a hallgatók látókörét és megnöveli tudásuk értékét a munkaerőpiacon. Az „Erasmus bejövő hallgatói és oktatói mobilitási programja” pedig az intézmény nemzetközi „campus-atmoszférájának” kialakításával járulhat hozzá a 21. századi készségek kifejlesztéséhez.

Mindezeket figyelembe véve az OR-ZSE büszkén és boldogan csatlakozik az Európai Felsőoktatási Térséghez, Olyan kicsi és barátságos légkörű intézményként, amelynek gazdag történelme közös európai örökségünk egyik sajátos, páratlan aspektusát jeleníti meg, és amely számos formában járulhat hozzá ehhez a közös európai vállalkozáshoz. Hallgatóinak eltérő háttere, sokfélesége, a rabbinikus stúdiumokban, kántorművészetben, judaisztikában, a magyar zsidóság történetében, a társadalomtudományokban tájékozott oktatóinak a lelkipásztori, illetve szociális munka, közösségépítés terén megmutatkozó jártassága, továbbá kivételes judaisztikai gyűjteménnyel rendelkező könyvtára egyaránt komoly értékekkel gyarapítja majd az Európai Felsőoktatási Térséget.

Az OR-ZSE Erasmus-aktivitása

A stratégia fentebb leírt három célkitűzése között, megvalósításukat illetően, világos eltérések mutatkoznak. A KA1 alprogramot mindhárom célkitűzés érinti, míg a KA2 alprogramot elsősorban, legalábbis rövidtávon, csak az első.

1. *Minél aktívabb bekapcsolódás európai és tengerentúli rabbiképzők hálózatának tevékenységébe.*

Számos együttműködési megállapodást írt alá vagy ír alá a közeljövőben Európán belüli és kívüli rabbiképző intézetekkel az OR-ZSE, amelyek nem csak hallgatók és oktatók „mozgását” teszik lehetővé (KA1 alprogram), hanem számos más formáját is a partneri együttműködésnek (KA2 program). A közösen meghirdetett kurzusok és a mobilitás – a hallgatók és oktatók cseréje – elsősorban a rabbi és kántorszakos hallgatók, illetve oktatóik számára kínál lehetőségeket. A partnerség ugyanakkor magában foglalja a jó gyakorlatok formális és informális megosztását, a tantervfejlesztés terén zajló együttműködést, közös kutatási programokat, publikációkat és konferenciákat, de egyetempolitikai jellegű konzultációkat és összehangolt érdekvédelmi erőfeszítéseket is, ezek révén pedig az egész intézmény profitálhat belőle. Járulékos haszonként továbbá közvetve elősegítheti a helyi zsidó közösségek közötti együttműködéseket is.

2. *Részvétel európai szinten és globálisan a zsidó tudományok szakmai diskurzusában*

A rabbiképzőkön túl szeretnénk elérni az oktatási és tudományos intézmények tágabb körét is, a bölcsész és társadalomtudományi képzést nyújtó egyetemeket, kutatóintézeteket és a hittudományi intézeteket. A hallgatói (a tanulásé) és az oktatói mobilitás (a tanításé és a továbbképzésé) kikövezi majd az utat a közös kurzusok, kutatások és, hosszú távon, a közös képzések számára is. Szükséges a zsidó tudományokat, hebraisztikát és bibliatudományt oktató intézmények teljes listájának összeállítása, mielőtt egyesével megkeressük őket együttműködési megállapodásokra vonatkozó ajánlatainkkal (rövidtávon a KA1 alprogramba tartozó együttműködésekre vonatkozóan).

3. *A 21. század által megkövetelt készségek mindegyikével egyként rendelkező szakemberek képzése*

Ez a célkitűzés – ideértve a kampusz-atmoszféra nemzetköziesítését, az oktatók és hallgatók bejövő és kimenő mobilitását – kevésbé specifikus potenciális együttműködések terepe: minél sokrétűbbek az e munka révén megszülető nemzetközi tapasztalatok, annál hasznosabbak lehetnek az intézmény és minden résztvevő számára. Hallgatók és oktatók egyaránt fejleszteni tudják mindezek révén nyelvi, illetve problémamegoldó készségeiket, kultúraközi kompetenciáikat. A „hibrid mobilitás” lehetősége a digitális készségeket is erősíti. A hallgatói mobilitást biztosító (KA1) partnerek keresésénél kiemelt szempontként tervezzük figyelembe venni, mely intézmények képesek minél szélesebb kör számára elérhető kétirányú mobilitás biztosítására (a mobilitási lehetőségek elérhetősége hátrányos helyzetű hallgatók számára, a „hibrid mobilitás” lehetősége stb). A rabbiképzők és a zsidó tudományokat oktató egyetemek mellett különösen fontos mobilitási partnerekként számítunk a szociális munkásokat és közösség szervező szakembereket képező felsőoktatási intézményekre.

Az Erasmus-alprogramok implementációját illetően ezek a célkitűzések számos **feladatot** rónak ránk az elkövetkező években. Az implementációs munka maga is hozzájárul majd az intézmény **modernizációs stratégiájában** lefektetett további célkitűzések teljesítéséhez. Alább számba vesszük e feladatok néhány, elsősorban a hallgatói mobilitáshoz (KA1) kapcsolódó példáját.

Míg az oktatók nem elhanyagolható része igen, jelentős részük nem tanított nemzetközi térben. Ennélfogva egyik elsődleges célkitűzésünk az, hogy felkészítsük őket egy kulturálisan és nyelviileg is sokféle hallgatói környezet igényeinek megfelelő színvonalú kiszolgálására. Ennek a folyamatnak része kell legyen Magyarország felsőoktatási kultúrájának, illetve az oktatók saját tanítási elképzeléseinek és módszereinek felülvizsgálata is. Így lehetővé válhat az oktatók számára, hogy a külföldi hallgatók fogadását célzó felkészítéssel indokolható, felsőoktatási tárgyú workshopok keretei között megismerkedhessenek eltérő megközelítésekkel is.

- A kultúraközi különbségek megtárgyalása révén, majd később, a külföldi hallgatók érkezését követően, ezekkel konkrétan is szembesülve, az oktatói gárda fogékonyabbá válik majd a magyar diákok közötti kulturális eltérések iránt is. Miközben ez a folyamat már meg is kezdődött, hála az egyetem jelenlegi hallgatói gárdájában is fellelhető kulturális sokszínűségnek, a nemzetköziesítés további jártasságot biztosít majd az egyetemi alkalmazottak számára ahhoz, hogy megfelelően tudjanak tájékozódni, mozogni, viselkedni multikulturális és egyéb szempontból is sokszínű közegekben is.

- Szintén fontos feladatunk forrásokat biztosítani hátrányos helyzetű hallgatóink mobilitásának támogatására. A tehetséges, de korlátozott lehetőségekkel rendelkező hallgatók támogatása valójában hosszú ideje része az OR-ZSE küldetésének, hiszen a judaizmus erkölcsi értékrendjének is integráns része. Az ő bevonásuk az Erasmus-program által lehetővé tett mobilitási lehetőségekbe nem problémaként, hanem új esélyként jelenik meg számunkra, hogy előmozdíthassuk „a világ megjavítását” (*tikkun olam*) és a társadalmi igazságosság ügyét.

Minden egyetem kulcsfeladata a kreditek elismerésével kapcsolatos folyamatok állandó figyelemmel kísérése és az esetlegesen felmerülő problémák azonosítása, kezelése. Míg az Erasmus által megnyitott mobilitási lehetőségek átmenetileg fokozhatják az ezzel kapcsolatos problémákat, a valódi megoldás a tanítási filozófia gyökeres és általános megváltoztatását igényli, mindez a 21. században elkerülhetetlen.

Egy igazán előrelátó egyetempolitikának minél inkább elő kell segítenie az ösztöndíjas, külföldet megjárt megjárt hallgatók által megszerzett készségek és tapasztalatok továbbadását hazaérkezésüket követően. Ennek a folyamatnak a járulékos haszna egy olyan intézményi kultúra meghonosodása lehet, amely nyitottabb a változásra és az innovációra.

Hogy minél inkább kihasználhassuk a mobilitás nyújtotta lehetőségeket, az OR-ZSÉ-nek mindent meg kell tennie azért, hogy „katalizálja” a hozzánk érkező külföldi és a helyben élő hallgatók közötti – a nyelvi korlátokon eredményesen túllépő – interakciókat a tantermeken belül és kívül egyaránt. Az ezt szolgáló technikák kialakítása szorosabbá teheti az együttműködést az egyetem munkatársai és a diákönkormányzat képviselői között.

Végezetül, az Erasmus program sikeres gyakorlati alkalmazásának kulcstényezői a már meglévő személyközi kapcsolatok. Csatlakozásunk az Erasmus Chartához megnyitja

majd annak a lehetőségét számunkra, hogy egyéni kutatók „magán-networkjeit” szervezett intézményközi (KA1 vagy KA2-típusú) együttműködésekbe csatornázhassuk be, ami az egyes kollégákon és hallgatókon túl az egész intézmény számára is komoly előrelépést jelent majd.

Az Erasmus-együttműködéseknek az intézményre gyakorolt hatása

Az első Erasmus intézményközi együttműködési nyilatkozatok aláírásának várható időpontja a 2021-es, 2022-es év lesz. Ezeknek a megkötni szándékozott megállapodásoknak az alapját múltbeli, aktuális és tervezett együttműködések képezik németországi, izraeli és a szomszéd államokban működő intézményekkel. További együttműködési megállapodások megkötésének lehetőségét mindezekkel párhuzamosan mérlegeljük majd.

A kitűzött hallgatói mobilitási cél az, hogy 2027-re a hallgatók legalább 12-15%-a úgy végezhesen, hogy legalább egy szemeszternyi időn át külföldön tanult. Az EU-s célkitűzés (legalább 20%) jelenleg nem reális, mert az egyetem mostani hallgatói között messze felülreprezentáltak az idősebb, családos emberek, illetve azok, akik különösen nehéz szociális körülmények közül érkeztek, továbbá a nyelvtanulási képességeket befolyásoló tanulási nehézségekkel küszködők.

Annak érdekében, hogy elérjük 2027-re a 12-15%-ot (és hosszabb távon az EU-s célkitűzést), kezelünk kell - számos különböző eszközt párhuzamosan alkalmazva - ezeket a nehézségeket: a hibrid mobilitás intenzív promotálásával; az Erasmus-koordinátornak a személyre szabott - az Erasmus Program, illetve az ennek működését segítő Nemzeti Irodák által kínált sajátos lehetőségeket bemutató - segítségnyújtása, illetve a hátrányos helyzetű hallgatók számára biztosított többlettámogatás révén, valamint az egyetem nyelvtanítási stratégiájának középpontba helyezésével. Mivel a társadalmi igazságosság eszménye kitüntetetten fontos a zsidó hagyomány által közvetített értékrendben, mindez pedig összhangban van az Európai Unió inkluzív-integratív oktatási célkitűzéseivel, az OR-ZSE mindent megtesz annak érdekében, hogy minden hallgatója számára, bármilyen társadalmi környezetből érkezzen is, a legmagasabb szintű képzést biztosítsa, ezért mindenki számára egyformán elérhetővé kívánjuk tenni a nemzetközi mobilitás révén megszerezhető előnyöket is.

Az intézmény méretéből kiindulva az általunk fogadott hallgatók száma reálisan évi 8 és 12 közé emelkedhet 2027-ig, utána fokozatosan nőhet tovább. Az OR-ZSE folyamatosan figyelni fogja, milyen kurzusokat hallgatnak és milyen eredménnyel, hogy az igényeiknek megfelelő, magas színvonalú képzést biztosíthassunk számukra. Tekintve, hogy a számok alacsonyak lesznek, mindezt az adatok inkább kvalitatív, semmint kvantitatív elemzése révén érhetjük el.

Ezzel párhuzamosan szükséges a külföldi hallgatók számára felkínált, nem elsősorban tanulási tevékenységek (ismerkedési, a magyar kulturális sajátosságokat bemutató programok, vallási összejövetelek, városnéző túrák, nemzetközi bulik, nyelvtanulási lehetőségek) folyamatos figyelemmel követése is, a diákönkormányzattal együttműködve.

Hatékony (kvalitatív) módja a kampusz-atmoszféra nemzetközisülése „mérésének” a spontán kialakuló nyelvi környezet elemzése: mennyire jelennek meg az egyetem hirdetőfelületein angol vagy más idegen nyelven fogalmazott kiírások. Szintén sokatmondóak lehetnek a magyar hallgatók körében végzett felmérések, hogy vajon ők mennyire érzik magukat nemzetközi környezetben az egyetem épületébe lépve.

Az oktatói és kutatói gárdát illetően kitűzött célunk az lehet, hogy 2027-re teljes állásban foglalkoztatott tagjainak legalább 30%-a rendelkezzen külföldi tanítási vagy kutatási (ideális esetben tanítási és kutatási) tapasztalatokkal (a részmunkaidőben foglalkoztatott munkatársak mobilitását szintén támogatja az egyetem, de százalékokban megadott célt az ő esetükben nem lehet kitűzni, mivel számos, az egyetemtől független tényező fékezheti a mobilitásukat). Még továbbá, ugyancsak 2027-re, arra törekszünk, hogy a nálunk PhD-fokozatot szerzők legalább 40%-a is szerezzon, doktori tanulmányai során, érdemi nemzetközi (képzési, oktatási, kutatási) tapasztalatokat.

Várhatóan évente legalább egy két vendégoktató tart majd intenzív kurzusokat az OR-ZSÉ-n és további 1-2 tudós folytathat nálunk kutatásokat is. Ideális esetben közös kutatási projektekben működhetnek együtt itteni kollégáikkal (például az intézmény kivételes könyvtári gyűjteménye, vagy mási helyi kutatási lehetőségek, gyűjtemények igénybevételeivel). Ezeket a vendégkutatókat – doktori hallgatókat, szenior vagy junior kutatókat – szintén felkérjük majd, hogy meghívott előadókként számoljanak be kutatásaikról, és egyéb módokon is vegyenek részt a helyi tudományos életben. Így a mutatókban feltűnhetnek majd a beérkező mobilitási számok, a megtartott kurzusok és előadások számai a tudományometriai adatokban rögzített tudományos eredmények mellett.

Általánosságban elmondható, hogy a kutatási együttműködések kitüntetett figyelemben kívánjuk részesíteni, ezen belül is különös súlyt helyezünk a doktori hallgatók közötti tudományos-kutatási kapcsolatok kiépülésének támogatására. A közös publikációk, közös kutatási témajavaslatok és közösen szervezett tudományos események száma egyike azon mennyiségi mutatóknak, amelyek alapján mérhetővé válik az oktatói-kutatói mobilitás és az együttműködési és innovatív partnerségek hatékonysága.

Az adminisztratív személyzet tagjainak legalább egy részét szintén arra fogunk bátorítani, hogy látogassanak el az OR-ZSÉ-hez hasonló partnerintézményeinkbe, hogy nemzetközi tapasztalatokra tegyenek szert. Visszaérkezve jó gyakorlatokat honosíthatnak majd meg, és könnyebben tudják majd kiszolgálni a vendéghallgatók igényeit is. Ez utóbbi könnyedén ellenőrizhető hallgatói elégedettség-mérésekkel. A tapasztalatcsere ezt követően folytatódhat a partnerintézmények adminisztratív stábjának meghívásával, közülük is kivált olyanokéival, amelyek részt vesznek a KA2 alprogramban is (**jó gyakorlatok megosztása**). Ebben az esetben a lényeges változás hosszútávon egy új intézményi kultúra kialakulása lehet.

Összefoglalva: az OR-ZSE most csatlakozik az Erasmus-programhoz. A 2020 és 2027 közötti időszakban célunk az intézmény első KA1 és KA2 alprogramjainak elindítása, amelyekkel a nemzetköziesítés észszerűen megcélozható és fenntartható szintjének elérésére törekszünk. A 2027-es évre már a kimenő és bejövő hallgatói és oktatói mobilitás, a közös projektek és a gondolatok cseréje, az innovatív célú oktatási és kutatási együttműködések – az Európai Oktatási Térségen belül és kívül – újra magától értetődő jelenségekké válnak a Rabbiképző-Zsidó Egyetemen.